

Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse

Møte 2/2023

Dato

Fredag 16. juni 2023
09.00-12.45

Sted

Digitalt møte

Til stede

Eli Skogerbø (leder)
Jørn Rangnes
Lise Hellebø Rykkja
Anne Cathrin Østebø
Moa Bjørnson
Eirik Holmøyvik
Ragnar Torvik
Tone Merethe Aasen

Forfall

Matz Dahlberg

Observatører

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Marianne Jensen, Bjarne Oppedal, Line Marie Sørdsdal, Anne Winsnes Rødland, Eva Falleth (t.o.m. sak 12), Inna Okonesnikova (sak 12), Eivind Hoff-Elimari (sak 13), Anila Nauri (sak 13), Randi Myhre (sak14) og Yngvill Rådmannøy Tømmerberg (sak 14)

Sak PSDEMOKRAT 9/23

Godkjenning av saksliste

Vedtak

Sakslisten godkjennes.

Sak PSDEMOKRAT 10/23

Spørsmål om habilitet

Vedtak

Det er ikke meldt om inhabilitet i noen av sakene.

Sak PSDEMOKRAT 11/23

Referat fra porteføljestyremøte 1/23, 17. februar 2023

Det var ingen merknader til referatet.

Vedtak

Referatet tas til etterretning.

Sak PSDEMOKRAT 12/23

Muntlige orienteringer fra administrasjonen

Eva Falleth, ny områdedirektør for Bærekraftig samfunnsutvikling, hilste på porteføljestyret og orienterte om prosessen med å opprette nye porteføljestyre. Hun presenterte den nye porteføljestrukturen som nå er vedtatt av Styret, og orienterte om den kommende prosessen med å oppnevne porteføljestyremedlemmer. Porteføljestyret takket for en god presentasjon og hadde noen oppfølgingsspørsmål.

Administrasjonen orienterte deretter om følgende:

- Resultater for norske aktører i Horisont Europa i 2022. Blant annet viser foreløpige tall at returandelen ligger på 3,35 prosent, godt over målsetningen på 2,8 prosent. Det ble også orientert om kommende utlysninger på relevante områder.
- The Fire Research and Innovation Centre (FRIC) har levert inn en plan for oppfølging av anbefalingene i evalueringen de var igjennom i 2022, og administrasjonen har godkjent oppfølgingsplanen. Nå er det dialog med Gjensidigestiftelsen om mulig viderefinsiering av senteret. Det ble gjennomført en vellykket brannforskningskonferanse i samarbeid med Gjensidigestiftelsen, FRIC, RISE, Sintef og Høgskulen på Vestlandet hos Forskningsrådet i april.
- Resultatene fra årets utlysning av inntil 30 mill. kroner fra INNOFFARENA til Offentlig sektor-ph.d. Her ble 13 prosjekter innvilget. Det var også lyst ut inntil 20 mill. kroner fra andre budsjettformål til prosjekter med spesifikke føringer. Her ble det innvilget 8 prosjekter.

Porteføljestyret takket for orienteringene og hadde noen oppfølgingsspørsmål og kommentarer.

Vedtak

Ingen vedtak i saken.

Sak PSDEMOKRAT 13/23

Forskningsrådets innsats for offentlig sektor

Eivind Hoff-Elimari fra det nye tverrgående fagteamet for offentlig sektor fortalte om innsatsen for offentlig sektor, tallgrunnlag, fagteamets erfaringer så langt og ambisjoner framover.

Porteføljestyret ble bedt om å komme med innspill som kan tas med i det videre arbeidet. Fagteamet vil utarbeide en framdriftsplan som legges fram for Område for innovasjon i næringsliv og offentlig sektor i august.

Porteføljestyret takket for presentasjonen og kom med innspill. Hovedpunkter fra diskusjonen:

- Situasjonsbeskrivelsen og utfordringsbildet er gjenkjennelig.
- Felles arenaer er viktig. Det er gode erfaringer fra forsknings- og innovasjonsprosjekter som bør spres bedre enn i dag. Utnytter for dårlig overføringsverdien fra ett område til et lignende område, og overføringsverdien mellom kommuner (inkludert kommuner av forskjellig størrelse). Generelt er kunnskapsdeling og tilgjengeliggjøring viktig. På Vestlandet og i Trøndelag er det piloter på kunnskapsdeling og klyngesamarbeid, jfr. KSF, som bør utvikles til å favne bredere.
- Bør ha en plan om spredning av resultater tidlig i innovasjonsprosjekter. Diskutere mulighetsbildet og forankring, slik at når det kommer elementer som bør spres, er det lett å ta tak i.
- Initiativ kommer oftere fra forskningssiden enn fra kommuner, vi trenger innsats for å øke initiativkraften i kommunene. For eksempel gjennom idélaborer, som gir en flott anledning til å jobbe fram prosjektmuligheter i en tematisk utvalgt gruppe. Det er en lavterskelinngang for å gjøre offentlige aktører kjent med virkemiddelapparatet og få dem til å tenke innovativt.
- Gode eksempler fra gjennomførte prosjekter kan også virke mobiliserende.
- Også store kommuner kan ha utfordringer med å få de gode prosjektene opp. Det er nyttig med arenaer der kommuner og forskere sammen utvikler prosjekter som er nyttige og gir merverdi for begge parter. Dette krever god dialog, for interessene er ikke nødvendigvis helt sammenfallende. Jfr. erfaringene med universitetskommune og nettverk.
- Samarbeidet mellom KS og Forskningsrådet kan brukes mer strategisk.
- God idé å åpne for ulike prosjektyper og metodikk. Bredde viktig.
- Masteroppgaver kan bidra til korte, enkle forskningsprosjekter av nytteverdi. Hvis en har klynger eller grupper av stipendiatprosjekter på et område, er det enklere å også koble på masterstudenter.
- I kommunene er det mange og hyppige endringer, både fra grasrotnivå og initiert ovenfra. Rom for god følge- og effektforskning. Også rom for prosjekter som ser på hvordan en kan få en god styring og utvikling av det hele, av alle utviklingsprosjektene som pågår i en kommune.
- FRIC er et eksempel på en arena som drar inn brukere fra offentlig sektor.

Vedtak

Porteføljestyrets innspill og kommentarer tas med i det videre arbeidet.

Sak PSDEMOKRAT 14/23

Innspill til Forskningsrådets nye strategi

Randi Myhre fra Avdeling for strategi, rådgivning og samfunnsdialog orienterte om arbeidet med Forskningsrådets nye strategi, som skal følge opp den nye Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (LTP). Mens den gjeldende strategien beskriver bredden av samfunnsoppdraget, vil den nye strategien i større grad konkretisere de områdene hvor det er særlig viktig at vi får til en

endring. Strategien vil videre legge til rette for en god sammenheng med porteføljestyringen som ivaretar helheten i oppfølging av LTP og øvrige styringssignaler.

Porteføljestyret takket for presentasjonen og kom med innspill. Hovedpunkter fra diskusjonen:

- Det er behov for mer og bedre spredning av kunnskap og allmennrettet formidling til offentlig sektor.
- Bør tenke på videre spredning og anvendelse av resultater tidlig i prosjekter. De berørte, som offentlige aktører og kommuner, må inn tidlig i prosjekter for å kunne påvirke det som skal gjøres. Også bra med næringsliv og generelt en bredde av aktører i prosjekter.
- Når en snakker om bærekraft, hender det at sosial bærekraft blir mindre synlig. Viktig å beholde fokus på sosial bærekraft. Det er utfordringer knyttet til inkludering, utenforskap, polarisering, sosiale forskjeller, demokrati, tillit, oppslutning, rettsstatsprinsipper, kriser, etc. som skaper friksjon og utfordrer samfunnsstyringen og den sosiale bærekraften.
- Det politiske systemet er i mindre grad kunnskapsbasert, og politikere bruker oftere påstander for å få makt. Politiske beslutninger bør være kunnskapsbaserte, ikke populistiske. Da er det viktig med forskning og uavhengig forskning. De store spørsmålene drukner ofte i politiske prioriteringer.
- Hvis en samler sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft i ett område, kan det også være en fare for at økonomisk bærekraft blir mindre synlig. Det er viktig med samfunnsøkonomisk forskning for et bærekraftig samfunn.
- Idélaber eksempel på lavterskeltiltak for å involvere brukere/aktører utenfor forskningssektoren i prosjekter.
- Problemstillinger rundt deling av data, personvern og tillit til data. Sikkerhet og transparens når data/kunnskap genereres.

Forskningsrådets ledelse vil legge fram et forslag til prioriteringer for styret tidlig på høsten. Det legges videre opp til en involveringsprosess med blant annet innspill fra porteføljestyrene, før strategien ferdigstilles innen årsskiftet.

Vedtak

Porteføljestyrets kommentarer i møtet tas med i det videre arbeidet med ny strategi.

Sak PSDEMOKRAT 15/23

Porteføljeanalyse og investeringsanbefalinger

Administrasjonen la fram porteføljeanalysen for 2023. De årlige analysene fungerer som kunnskapsgrunnlag for investeringsplanene og Forskningsrådets rådgivning, herunder budsjettforslag. Porteføljeanalysen er en analyse av hele Forskningsrådets portefølje for demokrati, styring og fornyelse. Den omfatter prosjekter med bevilgning fra budsjettformål som porteføljestyret forvalter, prosjekter med bevilgning fra andre budsjettformål i Forskningsrådet og innsats i EU-prosjekter.

Porteføljestyret takket for presentasjonen og mente analysen gir en god oppsummering av innsatsen i porteføljen. Deretter skulle porteføljestyret gi eventuelle innspill til investeringsbehovene som beskrives i porteføljeanalysen og starte diskusjonen om prioriteringer for investeringsplanen for 2024-2026, som porteføljestyret skal vedta på neste møte. Innspillene tas med i ferdigstillingen av porteføljeanalysen, utkast til investeringsplan og utlysningstekster for 2024.

Hovedpunkter fra diskusjonen:

- Bra det påpekes at det trengs både juridiske og humanistiske fag. Bør kanskje tydeliggjøre kunnskap som allerede er i porteføljen når en snakker om å styrke fag. På denne måten viser vi viktigheten av de andre fagene, men poengterer hvilke fag det er relativt lite av. Også viktig med tverrfaglighet og at ulike fag trekker sammen.
- Understreker behovet for å styrke offentlig sektor.
- Viktig å styrke spredning av resultater fra prosjekter.
- De juridiske miljøene er permanent underbemannet, det er også en grunn til at det kommer få søknader. Så der er virkemidler som de nyopprettede EØS-sentrene nyttigere tiltak for å mobilisere enn et enkelt forskningsprosjekt. Det bør en ha med seg når en dimensjonerer utlysninger.
- Hva med et slags samfunnsoppdrag eller tverrfaglig satsing om selvstyre og hva slags rammer et lite land som Norge har? Hvor mye styrer vi selv, og hvor mye tilpasser vi oss forhold rundt oss? Vi importerer for eksempel EU-rett og rentenivå. Hva slags selvråderett har vi, hva bestemmer vi og innenfor hvilke rammer?
 - Her er sentrene om EØS-rett og skatteforskning relevante. Kan jobbe med å se om det bør løftes som et eget tema, eller er noe som heller kan inngå i utlysninger.
 - Lærebokskunnskap juridisk sett: EØS-retten er udemokratisk og ville vært grunnlovsstridig i Tyskland. Dette er noe politikerne helst vil skjule. Det kan være et grep å sammenstille kunnskap. EØS-avtalen er det store her. Den er ufattelig omfattende og endrer seg hele tiden, og staten har ikke kontroll på forhånd på hva retten er. Tilgjengelig kunnskap er kanskje heller ikke koblet sammen med økonomisk kunnskap – det kan ligge noe der.
 - Her svikter det kanskje på å få kunnskap ut til brukerne. Et stort og spennende tema som peker på tverrfaglighet, og spredning, og inkluderer både offentlig sektor, næringsliv, etc.
- Av virkemidler trengs både god grunnforskning, anvendt forskning og innovasjonsprosjekter. For SAMRISK og DEMOS bør vi prioritere både forskerprosjekter (FP) og samarbeidsprosjekter (SP) i 2024. Viktig med forskerprosjekter, siden ingen andre aktører har samme ansvar for forskning. Tror forskermiljøene sitter og venter på FP. For INNOFFARENA bør innovasjonsprosjekter (IPO) prioriteres. Offentlig sektor har ikke så mange muligheter for å få forskningsmidler, og vi må involvere aktørene i forskning og innovasjon hvis vi skal få en bærekraftig offentlig sektor. Fra kommunal side er IPO et viktig virkemiddel. Kan også koble på utdanningene, om det gjøres rett. Og forprosjekter er viktig for å lage gode, forskbare IPO-prosjekter.
- Når det gjelder tematiske prioriteringer, går det nå et tog for Norge med reformering av det nye beredskapssystemet. Det arbeides med revidering av smittevernlov og andre beredskapslover etter pandemien. Det har vært gjennomført evalueringer, og nå sitter byråkratene med utformingen av beredskapssystemet. Her bør vi koble forskning på, fra mange fagområder.
- I tillegg til beredskap (og kommunikasjon), er demokrati, tillit og andre prioriteringer i LTP viktige temaer. Og samspill med og mellom ulike aktører, sektorer og brukere.

Vedtak

Porteføljestyrets forslag til prioriteringer tas med i det videre arbeidet. Administrasjonen lager et utkast til Investeringsplan for Demokrati, styring og fornyelse

2024-2026, som behandles og vedtas på styremøte
3/2023.

Sak PSDEMOKRAT 16/23

Eventuelt

Det var ingen saker under eventuelt.

Vedtak

Ingen vedtak i saken.

Sak PSDEMOKRAT 17/23

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak

Protokollen godkjennes.